

NOTAT

Fra: Arbeidsgruppen for ferdighetsstigen

Til: Studiedekan, studieårsansvarlige, ansvarlige faglærere, JSU

Dato: TBA

## Utgangspunkter for møte vedr. ferdighetsstige 14.04.23

### Agenda

1. Arbeidsgruppens forslag til endringer i overordnede læringsmål for Master i Rettsvitenskap
2. Oversikt over ferdighetsbaserte elementer i studieplanen, diskusjon av potensial for nye
3. Opprydning og strukturering av eksisterende læringsutbyttebeskrivelser

Link til kvalifikasjonsrammeverket: <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/hoyere-utdanning/nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk/id564809/>

Link til rapporten fra arbeidsgruppen for ferdighetsstigen: <https://www.jus.uio.no/cell/publikasjoner/rapporter/pdf/rapport-2.0-ferdighetsstigen.pdf>.

PMRs vedtak om ferdighetsstigeprosessen (14. juni 2022, sak 5): <https://www.uio.no/for-ansatte/enhetssider/jus/ledelses-og-utvalgsmoter/pmr/moter/2022/pmr4/protokoll%20for%20m%C3%B8tet%2014.%20juni>

Ekstern evalueringsrapport 2018: [https://www.jus.uio.no/om/organisasjon/arbeidslivspanel/dokument/evalueringsrapport\\_ekstern-master-rettsvitenskap.pdf](https://www.jus.uio.no/om/organisasjon/arbeidslivspanel/dokument/evalueringsrapport_ekstern-master-rettsvitenskap.pdf)

### Arbeidsgruppens forslag til endringer i overordnede læringsmål for Master i Rettsvitenskap

Arbeidsgruppen for ferdighetsstigen foreslo noen mindre endringer i de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene for master i rettsvitenskap. Ut fra arbeidsgruppens vurdering fremstår disse allerede som gode og gjennomarbeidede, og mer ambisiøse enn det som kan leses ut av læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte emnene (semestrene) og fagene.

Eksisterende læringsutbyttebeskrivelser:

### **Kunnskaper**

Kandidaten skal ha:

- God kunnskap om juridisk metode
- God kunnskap om retten på de fagområder som omfattes av studiet
- God kunnskap om sammenhengen mellom internasjonal og nasjonal rett
- God kunnskap om de verdiene som ligger til grunn for retten
- God kunnskap om vekselvirkningen mellom rett og samfunn
- God kunnskap om retten i et historisk perspektiv
- God kunnskap om etiske utfordringer og juristers rolle i samfunnet
- Spesialisert kunnskap innen fagområder som dekkes av masteroppgaven

### **Ferdigheter**

Kandidaten skal kunne anvende juridisk metode til å analysere, drøfte og ta standpunkt til rettslige problemstillinger på en kritisk, selvstendig og etisk måte. Dette innebærer å kunne:

- Identifisere rettslige problemstillinger i et saksforhold
- Drøfte og løse konkrete rettsspørsmål, også på ukjente rettsområder
- Argumentere skriftlig og muntlig for et rettslig standpunkt på en tydelig og presis måte
- Utrede rettsreglene innen ulike rettsområder
- Bidra til å utforme lovforslag, avtaler, vedtekter og andre juridiske dokumenter
- Foreta rettspolitiske vurderinger av rettsreglene
- Gjennomføre et avgrenset forskningsprosjekt under veiledning og i tråd med forskningsetiske normer

### **Generell kompetanse**

Kandidaten skal kunne bruke de juridiske kunnskapene og ferdighetene på selvstendig vis til å:

- Gjennomføre ulike typer juridiske arbeidsoppgaver
- Løse nye problemer og bidra til nytenking i en rettslig sammenheng

- Forstå og vurdere sammenhenger mellom retten og samfunnet, herunder rettens plass i styring av samfunnsutviklingen
- Reflektere over jussens forhold til andre fag
- Identifisere etiske og yrkesetiske problemstillinger relatert til jussen og håndtere disse på en forsvarlig måte
- Samarbeide med jurister og andre profesjoner om rettslige problemstillinger
- Formidle juridiske resonneringer til jurister, andre profesjoner og allmennheten
- Fremme rett og rettferdighet

Arbeidsgruppens forslag til endringer (tillegg markert med understrekning, strykninger markert med gjennomstrekning):

### **Kunnskaper**

Kandidaten skal ha:

- God kunnskap om juridisk metode
- God kunnskap om retten på de fagområder som omfattes av studiet
- God kunnskap om sammenhengen mellom internasjonal og nasjonal rett
- God kunnskap om de verdiene som ligger til grunn for retten
- God kunnskap om vekselvirkningen mellom rett og samfunn
- God kunnskap om retten i et historisk perspektiv
- God kunnskap om etiske utfordringer og juristers rolle i samfunnet
- Spesialisert kunnskap innen fagområder som dekkes av masteroppgaven

### **Ferdigheter**

Kandidaten skal kunne anvende juridisk metode og digitale verktøy til å analysere, drøfte og ta standpunkt til rettslige problemstillinger på en kritisk, ~~selvstendig~~ og etisk måte, både selvstendig og i samarbeid med andre. Dette innebærer å kunne:

- Identifisere rettslige problemstillinger i et saksforhold
- Drøfte og løse konkrete rettsspørsmål, også på ukjente rettsområder
- Argumentere skriftlig og muntlig for et rettslig standpunkt på en tydelig og presis måte
- Utrede rettsreglene innen ulike rettsområder
- Bidra til å utforme lovforslag, avtaler, vedtekter og andre juridiske dokumenter
- Foreta rettspolitiske vurderinger av rettsreglene

- Gjennomføre et avgrenset forskningsprosjekt under veiledning og i tråd med forskningsetiske normer Å kunne produsere akademiske tekster av et visst omfang med tilfredsstillende bruk av juridisk metode og i tråd med forskningsetiske normer

### Generell kompetanse

Kandidaten skal kunne bruke de juridiske kunnskapene og ferdighetene på selvstendig vis til å:

- ~~Gjennomføre ulike typer juridiske arbeidsoppgaver~~
- Løse nye problemer og bidra til nytenking i en rettslig sammenheng
- Forstå og vurdere sammenhenger mellom retten og samfunnet, herunder rettens plass i styring av samfunnsutviklingen og digitaliseringens betydning for utvikling av retten
- Reflektere over jussens forhold til andre fag
- Identifisere etiske og yrkesetiske problemstillinger relatert til jussen og håndtere disse på en forsvarlig måte
- Samarbeide med jurister og tverrfaglig med andre profesjoner om rettslige problemstillinger
- Formidle juridiske resonnementer til jurister, andre profesjoner og allmennheten
- Fremme rett og rettferdighet

For nærmere begrunnelse vises det til arbeidsgruppens rapport. Det bemerkes at kjønnsperspektivet, som er vedtatt av PMR at skal være representert gjennom hele studieløpet, ikke er gjenspeilet i de overordnede beskrivelsene. Det samme gjelder EØS- og menneskerettslige rettslige aspekter, som kanskje mest naturlig hører hjemme som del av beskrivelsen i metodefagene.

## Oversikt over ferdighetsbaserte elementer i studieplanen, diskusjon av potensial for nye

### Master i rettsvitenskap: Ferdighetsstige<sup>1</sup>

Formålet med matrisen er å gi oversikt over eksisterende spesifikke ferdighetsrelaterte undervisnings- og evalueringsaktiviteter gjennom studiet, og gi grunnlag for diskusjon av potensialet for ytterligere. Allerede ses det en viss ferdighetsmessig utvikling. Matrisen tar bare opp ferdigheter som Arbeidsgruppen for ferdighetsstigen utpekte som satsningsområder. Andre ferdigheter, som f.eks. å kunne identifisere rettslige spørsmål i et faktum, som

---

<sup>1</sup> Valgemner er en så uensartet gruppe at de ikke er tatt med her. Etter reformen kan det lages en egen matrise med oversikt over valgemner, ferdigheter og undervisnings- og evalueringsformer.

er godt dekket både i undervisnings- og evalueringsformer, kan i LUBene nivågraderes utover i studiet. Tilsvarende gjelder metodiske ferdigheter, og EØS-rettens betydning. Kjønn- og likestillingsperspektivet er stort sett fraværende i LUBene på emnenivå, mens etiske dukker opp her og der (ref. tidligere PMR-vedtak). Vedr. kjønnsperspektivet viser UiO nå ofte til "mangfold, likestilling og inkludering". En slik bredere formulering er muligens bedre egnet til å inkluderes i overordnede mål enn det mer spesifikke "kjønnsperspektivet".

Ferdighet	1111	1211	2111	EXFA C	2211	3112	3220	3213	4111	4211	5030/5060
Skriving (div sjangere)	Obl skrive- øvelse	Pilot: Praktikumsd ag			Semester- oppgave med forskningsdes ign		Hjemmeeksa men med kompleks drøftings- /teorioppgave				Master- oppgave
						Frivillig tilbud: Prosjektdesignkurs & smågruppeveiledning om mastertema					
Argumente re skriftlig for et rettslig standpunk t			Prosedyr e-øvelse							<i>Prosess kriv</i>	
Utforme normerend e tekster						Obl kurs Forhandle utforme avtale		<i>Utarbei de vedtekt er</i>			
Argumente re muntlig for et rettslig standpunk t			Prosedyr e-øvelse			Obl kurs Forhandle				<i>Liten prosedyr e</i>	Muntlig fremleggelse av masteropp gave (kun 5060)

Digitale	Kildesøk										Avanserte kildesøk
Samarbeid <sup>2</sup>	Kollokvie	Kollokvie				Obl kurs Gruppearbeid gruppeinnlevering	Kursopplegget (?)				Obl. gruppeoppgaver
Formidle <sup>3</sup>	Kun dekket i valgfrie emner, f.eks. rettshjelptiltak som JUSS-BUSS										

Matrisen fokuserer på de ferdighetene som arbeidsgruppen har prioritert som særlig viktige. Aktivitetene i kursiv er planlagte og tatt med i forståelse med studieårsansvarlige. Vedleggene til arbeidsgruppens rapport inneholder en rekke forslag til ytterligere aktiviteter. Matrisen viser likevel at det er begrenset plass i studiet til å ta inn ytterligere elementer, dersom disse skal komme i tillegg til den eksisterende undervisningen. Det realistiske er å erstatte eksisterende læringsaktiviteter med mer engasjerende og erfaringsbaserte aktiviteter, og å integrere slike i kursundervisningen. F.eks. erstattet den obligatoriske prosedyreøvelsen på 2111 kursoppgaven i folkerett. Prinsippet om at dersom noe skal inn må noe annet tas ut, er både begrunnet i hensynet til studentenes arbeidskapasitet, men også i ressursmessige hensyn.

Det bør også vurderes om enkelte elementer (f.eks. prosedyreøvelse og semesteroppgave), bør karaktersettes, særlig med tanke på at de overordnede ferdighetsmålene for Master i Rettsvitenskap også må underlegges vurdering og gjenspeiles på vitnemålet.

Andre mulige aktiviteter kan være skriving av hørings svar, formidling gjennom blogg/kronikk, utforming av vedtak eller klage, formidling av innhold i ektepakt/testament, utforming av stevning og bevisvurdering. Erfaringsbasert læring kan forbedre læringen av kunnskap, rettslig metode og læringsmiljøet siden studenter blir mer engasjert og motivert, samt presset til å finne rettskilder, litteratur og problemstillinger selv og i samarbeid med andre.

## Opprydning og strukturering av eksisterende læringsutbyttebeskrivelser

Arbeidsgruppen påviste stor sprik i hvordan læringsutbyttebeskrivelsene på tvers av studieår er formulert, og hva som kommuniseres. Dette forringer verdien både som normerende instrument for undervisningen, og informasjonsverdien for studentene. Samtidig gjenspeiler beskrivelsene i begrenset utstrekning en progresjon i studiet, noe som ble påpekt i den eksterne evalueringen av Master i Rettsvitenskap i 2018.

<sup>2</sup> Det tenkes her på samarbeidsferdigheter i grupper/teams. I dagens læringsmål ligger det også som et generelt kompetansemål å " Samarbeide med jurister og andre profesjoner om rettslige problemstillinger."

<sup>3</sup> I dagens læringsmålbeskrivelse er dette et mål under "generell kompetanse" ("Formidle juridiske resonnementer til jurister, andre profesjoner og allmennheten").

Nedenfor følger noen kommentarer til læringsutbyttebeskrivelsene på de enkelte emnene. Forslag: Studieårsansvarlige og ansvarlige faglærere kommer med forslag til nye læringsutbyttebeskrivelser for kategoriene "Kunnskap" og "Ferdigheter". Kategorien "Generell kompetanse" overlates til en egen arbeidsgruppe med innspill fra studieårsansvarlige og forankring blant de ansvarlige faglærerne. Dette fordi det er vanskelig å formulere selvstendige kompetansemål for det enkelte fag og emne som er del av et integrert masterstudium, dels for å sikre at kvalifikasjonsrammeverkets progresjon/nivådeling ivaretas gjennom studieløpet.

Overordnet er det viktig at læringsutbyttebeskrivelsene gjenspeiler en progresjon utover i studiet, i tråd med kvalifikasjonsrammeverket. Her må læringsmålene nivågraderes i beskrivelsene også når det gjelder f.eks. metode, kompleksitet i rettslige problemstillinger/drøftelser, grad av selvstendighet mv.

## 1. Studieår

Kunnskaper: Angir "kunnskaper om og forståelse" av fagene, samt "grunnleggende kunnskaper" i juridisk metode (1111) men "kunnskaper om og forståelse av" fagene og juridisk metode (1211)

Ferdigheter: Overordnet angitt som å "kunne anvende juridisk metode til å analysere, drøfte og ta standpunkt til rettslige problemstillinger." Konkretisert i punkter, bl.a. å finne frem til rettslige problemstillinger, drøfte og løse osv. Også å "argumentere skriftlig og muntlig for et rettslig standpunkt".

Generell kompetanse: Kun angitt at kunnskaper og ferdigheter skal bidra til de generelle kompetansemålene for Master i Rettsvitenskap.

Kommentar: OK nivåtilpasning. God løsning på generell kompetansemål, men kan også knyttes til kvalifikasjonsrammeverkets definisjoner på BA-nivå. Enkelte ferdigheter ikke systematisk gjenspeilet i undervisning. Eksamensform tilpasset ferdighetsmålene.

## 2. Studieår

Kunnskaper: "God forståelse av de grunnleggende sidene" av fagene (felles for begge semestre).

Ferdigheter: Overordnet: "kunne bruke rettsreglene i fagene på faglig forsvarlig vis" (felles for begge semestre). Utdypet i tekst – noe mer avansert enn 1. studieår. 2111: "drøfte faktiske og mulige rettsregler i samsvar med de faglige tradisjonene for betenkninger og korte essays." 2211: "skrive selvstendige analyser og vurderinger i form av betenkninger og korte essays, på en måte som oppfyller akademiske krav til kildebruk og referanser."

Generell kompetanse:

2111: "kunne føre muntlige og skriftlige juridiske resonnementer" om fagene, "vil ha et godt utgangspunkt for å se rettsspørsmål fra et overordnet perspektiv og å håndtere spørsmål som oppstår når regelverk av ulik karakter møtes."

2211: "kunne arbeide med forvaltningsrettslige spørsmål i forvaltningsorganer og andre institusjoner, domstoler og advokatvirksomhet."

Kommentar: Mer beskrivelse i prosaform enn 1. studieår. Prosedyreøvelse og elementer fra ex fac kunne vært bedre synliggjort. Vel ambisiøse generell kompetansekrav i 2211?

### 3. Studieår

Kunnskaper: "ervert av kunnskap om de avtale- og obligasjonsrettslige temaene som inngår i emnet (se egne fagbeskrivelser), herunder kunnskap om fagenes særlige metode- eller rettskildespørsmål." (3112) Tilsvarende formulering i 3213, med tillegg: "Kunnskapskravet innenfor fagene omfatter kjennskap til faglig uenighet om og nye synspunkter på rettslige spørsmål." 3220: "god forståelse" av flere angitte temaer (finnes ikke sammen med LUB for emnet 3220, men i "læringskrav" for faget).

Ferdigheter: "På grunnlag av den kunnskapen som er ervert om temaer og metode, utvikles ferdigheter til muntlig og skriftlig diskusjon, løsning og presentasjon av teoretiske og praktiske problemstillinger innenfor emnet, samt til kritisk syn på rettsstoff og faglige synspunkter i litteraturen" (3213). Tilsvarende formulering på 3112, med tillegg "grunnleggende ferdigheter i kontraktsforhandling og utforming av kontrakter." 3220: "presentasjon og formidling av kunnskaper om historiske og moderne forhold og historiske sammenhenger. Disse ferdighetene øves opp i undervisningen i forberedelsen til eksamensoppgaven."

Generell kompetanse: "generell kompetanse i form av evne til skriftlig og muntlig presentasjon og formidling, samt evne til diskusjon og løsning av problemer innenfor rammen av saklighet og med nødvendig etisk forankring" (Felles for 3112 og 3213).

Kommentar: Beskrivende prosatekst, forklarer sammenhengen mellom undervisningsaktiviteter og læringsmål. Ikke graderte kunnskapsmål. Generell kompetanse delvis en ferdighetsbeskrivelse som ikke helt er gjenspeilet i undervisnings- og vurderingsaktiviteter. Forhandlingsøvelsen er gjenspeilet i ferdighetsmålene. Det bør ryddes opp i plassering av LUB for rettshistorie/3220. Vurdere å bruke utforming av vedtekter i selskapsforhold for å svare ut overordnet læringsmål.



#### 4. Studieår

4111 har kun LUB på fagnivå, dvs. metode og etikk. Begge skiller godt mellom kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. LUB på emnenivå er mer ulne. Bør gjøres konsekvent, men skyldes også begrensninger i nettsidenes struktur (kan evt. bare linke til enkeltfagene fra 4111-siden).

For 4211 er LUB for emnet noe mer utviklet, fremstår som en syntese av fagenes LUBer. Følger ikke oppsettet Kunnskaper-ferdigheter-generell kompetanse. Er linket til fagenes LUB.

Kunnskaper: Angitt detaljert i de enkelte fag.

Ferdigheter: Merk særlig følgende ferdighetsmål i 4211: "beherske den faglige fremstillingsteknikken i emnets fag". Peker i retning av å utvide sjangermessig (stevning/prosesskriv)

Generell kompetanse: 4211 fremhever generell kompetanse i konfliktløsning.

#### Kommentar

Hele 4. studieår sliter litt med strukturen på nettsidene, dvs. at det kreves LUB både på emne og fagnivå. Bør ryddes opp i. Ferdighetsmål kunne vært mer gradert iht. hvor langt studentene har kommet på studiet, dette gjelder også metode på 4211.

#### 5. Studieår

Pågående prosess med å revidere læringsutbyttebeskrivelser for valgemnene.